

PEARLS IN A SEA OF SILK AND VELVET

Conservation of Textiles from the Treasury of the Cathedral of St. Lawrence in Trogir

Successful cooperation between the Department for Textiles, Paper and Leather (Croatian Conservation Institute), Conservation Department in Trogir (Ministry of Culture of the Republic of Croatia), and the Parish of St. Lawrence to protect and restore valuable historical textiles from the Trogir Cathedral began in 2009.

Even though only a smaller number of liturgical vestments is stored in the treasury of Trogir Cathedral of St. Lawrence, they are invaluable because of their skilful craftsmanship, richness of material and layered meaning. Few ecclesiastical treasures can claim to possess legacies of rulers dating back to the 13th century, and a series of documents that the bishops of Trogir, such as Nikola Kažotić, Toma Praut Tomasini or Ivan Andreis, used to bequeath their valuables to the cathedral. Riches from the treasury were recorded as early as 1517, and in 1667, a list of liturgical vestments was made for the first time. Historical and art analysis of the liturgical inventory from the Trogir Cathedral indicates a consistent integration of all pieces of church furniture, vestments and vessels in the service of celebrating the patron saints of Trogir. Research of liturgical textiles included in the conservation has confirmed the same pattern. New knowledge about the technology of fabric and thread making can now be added to the interpretation of the aesthetic reach of characters embroidered with precious materials on dalmatics, cloaks, chasubles or hoods, as well as the discovery of who commissioned or donated them, or the workshop where they were made.

The protection and conservation of artwork from the treasury began with the most prominent item: cope hood with the depiction of St. Martin and beggar from the 16th century,

decorated with silk and gold thread, pearls, tassels and semi-precious stones. The work was preceded by scientific research and material analysis. The removal of impurities was followed by a very demanding phase of fixing the weakened strands of embroidery, pearls and tassels. At the same time, a system for exhibiting and storing the item was devised.

From 2013 to 2018, the staff of the Croatian Conservation Institute completed the conservation on several items - the 16th-century red velvet cope with a band decorated with saints under three domes embroidered with silk and gold thread, a church flag made out of red velvet with a central cross with embroidered figures of saints and coats of arms from the 14th to 16th century, two red velvet dalmatics with characteristic square cartouches with embroidered saints, and Bishop Ivan Andreis' liturgical set from the 17th century. The work on the 18th-century liturgical set began in 2018, and the collaboration will continue on the remaining 16th-century liturgical sets.

Expert team supervisor Željka Mlinarić Galler's (Department for Textiles, Paper and Leather of the Croatian Conservation Institute) nomination for the *Vicko Andrić Award* in 2018 is the best confirmation of the value of the work funded by the Ministry of Culture of the Republic of Croatia. This nomination is a pledge to the safe future of the treasury's holdings of exceptional national importance.

Conservation, that has been continuously carried out on this invaluable collection, forms the nucleus of future research and expanding knowledge, not only about liturgical vestments and their use, but also about everyday life and perception of the world and faith through centuries.

Izdavač: Hrvatski restauratorski zavod, www.h-rz.hr / Za izdavača: dr. sc. Tajana Pleše / Stručni tim: Željka Mlinarić Galler, Vlasta Bošnjak, Marta Budicin, Tihana Čelebić, Katija Hrepčić, Suzana Kallay, Sandra Lucić Vujičić, Olgica Mileusnić, Ivana Svedružić Šeparović; Jelena Grabovac, Jasna Popović / Fotografije: Jovan Kliska, Nikolina Oštarijaš, Jurica Škudar, Natalija Vasić / Tekst: Željka Mlinarić Galler, Marta Budicin, Sandra Lucić Vujičić, Ivana Svedružić Šeparović / Lektura: Rosanda Tomicić / Prijevod: Nataša Đurđević / Grafičko oblikovanje: Ljubo Gamulin / Tisk: Novi val / Naklada: 500 / Zagreb, rujan 2019.

Publisher: Croatian Conservation Institute, www.h-rz.hr / For the publisher: Tajana Pleše, PhD / Expert team: Željka Mlinarić Galler, Vlasta Bošnjak, Marta Budicin, Tihana Čelebić, Katija Hrepčić, Suzana Kallay, Sandra Lucić Vujičić, Olgica Mileusnić, Ivana Svedružić Šeparović; Jelena Grabovac, Jasna Popović / Photos: Jovan Kliska, Nikolina Oštarijaš, Jurica Škudar, Natalija Vasić / Text: Željka Mlinarić Galler, Marta Budicin, Sandra Lucić Vujičić, Ivana Svedružić Šeparović / Translation: Nataša Đurđević / Graphic design: Ljubo Gamulin / Printed by: Novi val / Edition: 500 / Zagreb, September 2019

BISERI U MORU SVILE I BARŠUNA

Konzervirani i restaurirani tekstilni predmeti iz riznice trogirske katedrale sv. Lovre

PEARLS IN A SEA OF SILK AND VELVET
Conservation of Textiles from the Treasury of the Cathedral of St. Lawrence in Trogir

Višegodišnja uspješna suradnja Odjela za tekstil, papir i kožu Hrvatskog restauratorskog zavoda, Konzervatorskog odjela Trogir Ministarstva kulture RH i Župe sv. Lovre počela je 2009. godine s ciljem obnove i zaštite vrijednog povijesnog tekstila trogirske katedrale.

Liturgijsko ruho pohranjeno u riznici trogirske katedrale sv. Lovre neveliko je brojem, no zbog vrhnoće izrade, bogatstva materijala te slojevitog značenja neprocjenjiva je cjelina. Malo se koja crkvena riznica može podićiti legitima vladara koji sežu u 13. stoljeće, a nastavljaju se nizom dokumenata kojima su trogirski biskupi poput Nikole Kažotića, Tome Prauta Tomasini ili Ivana Andreisa oporučno darivali svoje vrijednosti katedrali. Još 1517. godine popisano je blago koje se nalazilo u riznici, a 1667. godine prvi put je popisano isključivo liturgijsko ruho. Povijesno-umjetnička analiza liturgijskog inventara trogirske katedrale upućuje na dosljedno povezivanje svih dijelova crkvenog namještaja, ruha i posuda u službi slavljenja trogirske zaštitne.

Isti obrazac potvrdila su i istraživanja liturgijskog teksta koji je bio obuhvaćen dosadašnjim konzervatorsko-restauratorskim radovima. Tumačenju estetskih dosega likovnih prikaza izvedenih dragocjenim materijalima na dalmatikama, plaštu, misnici ili kukuljici, kao i otkrivanju njihovih naručitelja i donatora ili radionica u kojima su izvedeni, mogu se sada dodati i spoznaje o tehnikoj izrade tkanina i nitи.

Konzervatorsko-restauratorski radovi koji se kontinuirano provode na toj neprocjenjivoj zbirci čine nukleus budućih istraživanja i dosezanja novih spoznaja, ne samo o liturgijskom pluvijalu s prikazom sv. Martina i prosjaka iz 16. stoljeća, ukrašenog svilovezom i zlatom te biserima, titrankama i poludragim kamenjem. Radovima su prethodila prirodno-znanstvena istraživanja i analize materijala. Nakon uklanjanja nečistoća uslijedila je vrlo zahtjevna faza pričvršćivanja oslabljenih niti veza, bisera i titranki, a osmišljen je i sustav za izlaganje i pohranu.

Od 2013. do 2018. godine djelatnici Hrvatskog restauratorskog zavoda izveli su cijelovite konzervatorsko-restauratorske radove na pluvijalu od crvenog baršuna iz 16. stoljeća s bortom ukrašenom prikazima svetaca podno triju kupola u svilovezu i zlatovezu, crvenoj zastavi od crvenog baršuna sa središnjim križem s izvezenim likovima svetaca i grbovima iz razdoblja od 14. do 16. stoljeća, dvije dalmatike od crvenog baršuna iz 16. stoljeća s karakterističnim kvadratnim kartušama s izvezenim prikazima svetaca te liturgijskom kompletu trogirskog biskupa Ivana Andreisa iz 17. stoljeća. U 2018. godini počeli su radovi na liturgijskom kompletu iz 18. stoljeća, a suradnja će se nastaviti i idućih godina na preostalim liturgijskim kompletim iz 16. stoljeća.

O vrhnoći tih radova, financiranih sredstvima Ministarstva kulture RH, najbolje govori nominacija voditeljice radne skupine Željke Mlinarić Galler (Odjel za tekstil, papir i kožu Hrvatskog restauratorskog zavoda) za *Nagradu Vicko Andrić* u 2018. godini. Ta je nominacija zalog sigurne budućnosti fundusa ove riznice od iznimne nacionalne važnosti.

Konzervatorsko-restauratorski radovi koji se kontinuirano provode na toj neprocjenjivoj zbirci čine nukleus budućih istraživanja i dosezanja novih spoznaja, ne samo o liturgijskom pluvijalu s prikazom sv. Martina i prosjaka iz 16. stoljeća, ukrašenog svilovezom i zlatom te biserima, titrankama i poludragim kamenjem. Radovima su prethodila prirodno-znanstvena istraživanja i analize materijala. Nakon uklanjanja nečistoća uslijedila je vrlo zahtjevna faza pričvršćivanja oslabljenih niti veza, bisera i titranki, a osmišljen je i sustav za izlaganje i pohranu.

